

Aan:

- de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- de Minister van Justitie
- de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Weledelgeleerde mevrouw drs. A. Th. B. Bijleveld-Schouten
Staatssecretaris Binnenlandse Zaken
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

17 december 2009
Ref. WF/EvD, U 09-612

Betreft: art. 10a lid 1 Wet op de Lijkbezorging.

Geachte mevrouw Bijleveld,

Zoals u bekend, bereidt een projectgroep van wetenschappelijke verenigingen en veldpartijen¹ in opdracht van het ministerie van Justitie en onder auspiciën van de KNMG, momenteel de implementatie van de NODO-procedure voor. Doel van de NODO-procedure is te komen tot een zorgvuldig vervolgonderzoek in gevallen waarin een minderjarige komt te overlijden en de doodsoorzaak niet voldoende verklaard kan worden. Het heeft een neutraal en niet-justitieel karakter. Door kwalitatief hoogstaand onderzoek dat uitgevoerd zal worden door speciaal daartoe opgeleide NODO-teams onder leiding van een NODO-forensisch geneeskundige, kan worden voorkomen dat een dergelijk onverklaard overlijden onnodig een justitieel vervolg krijgt. Tevens is het doel dat kindermishandeling als oorzaak van het overlijden eerder onderkend wordt.

Streefdatum voor implementatie van de NODO-procedure was aanvankelijk 1 januari 2010. De procedure is echter nog onvoldoende uitgewerkt en kwaliteit en zorgvuldigheid kunnen nog niet worden geborgd. De teams zijn nog niet geformeerd, noch geschoold. De projectgroep heeft inmiddels meer tijd gekregen: de inwerkingtreding van de NODO-procedure per 1 januari 2010 is dan ook uitgesteld.

Als meest betrokken wetenschappelijke verenigingen zij wij echter verrast te vernemen dat besloten is een wetswijziging die nauw verband houdt met de NODO-procedure *wel* per 1 januari 2010 in te voeren. Het betreft artikel 10 a lid 1 van de Wet van 12 juni 2009, houdende wijziging van de Wet

---

¹ De Projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de belangrijkste bij de NODO-procedure betrokken beroepsgroepen en veldpartijen zoals het Forensisch Medisch Genootschap (FMG), de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK), de Nederlandse Vereniging voor Pathologie (NVP), het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), de Stichting Wiegendood, de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), de Vereniging van Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen (STZ), GGD Nederland, de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG) en het Expertisecentrum Medische Zaken van het Openbaar Ministerie. Het NFI is als adviserend lid aan de projectgroep verbonden.

op de Lijkbezorging (WLB)². Dit artikel schrijft voor dat de behandelend arts in het geval van het overlijden van een minderjarige na lijkschouwing *altijd* eerst moet overleggen met de gemeentelijk lijkschouwer alvorens een verklaring van overlijden af te geven, dus ook als duidelijk sprake is van een natuurlijke dood.

Het bevreemdt ons dat deze meldingsplicht per 1 januari wordt ingevoerd, omdat dit in feite de eerste stap in de NODO-procedure is, en hier dus eigenlijk deel van uitmaakt. In de situatie die nu per 1 januari 2010 ontstaat dient de gemeentelijk lijkschouwer op basis van het overleg met de behandelend arts te bepalen wat de volgende stap moet zijn. Als het overlijden voldoende verklaard is, mag de behandelend arts de verklaring van overlijden afgeven. Probleem ontstaat wanneer er weliswaar geen aanwijzingen bestaan voor een niet-natuurlijke dood, maar het overlijden onvoldoende verklaard blijft. In dat geval zou er een NODO-onderzoek moeten starten, echter dit is niet mogelijk omdat hier nog niet in voorzien is.

Wij vinden het solitair invoeren van een meldingsplicht terwijl de vervolgstappen van de NODO-procedure nog niet zijn geconcretiseerd zeer ongewenst, omdat het ons inziens geen doel dient en alleen tot grote verwarring aanleiding zal zijn. Daarnaast vrezen wij voor een aantal negatieve effecten.

In de eerste plaats achten wij de kans aanwezig dat meer overlijdensgevallen onnodig in het justitiële circuit zullen belanden – het tegenovergestelde dus van het doel van de NODO-procedure. Immers, de gemeentelijk lijkschouwer is nog niet voorbereid op de situatie waarin er geen aanwijzingen zijn voor een niet-natuurlijke dood terwijl tegelijkertijd het overlijden onvoldoende verklaard is. Zij zullen in ieder geval gaan schouwen, maar wellicht vervolgens - zeker als ouders een klinische obductie weigeren - ook justitie inschakelen, die vervolgens mogelijk een gerechtelijke sectie zal gelasten. In veel gevallen zal dat achteraf niet nodig blijken te zijn geweest. De ouders zijn dan ten onrechte in het verdachtenbankje geplaatst.

In de tweede plaats verwachten wij dat invoering van de meldingsplicht op deze manier tot onbegrip en verwarring bij artsen zal leiden. Zij worden geconfronteerd met een wettelijke verplichting die, zolang er nog geen NODO-procedure is, niet zinvol is en mogelijk schade zal opleveren voor de ouders en aan de arts-patiënt relatie. De meldplicht betekent voor een arts dat hij met de gemeentelijk lijkschouwer moet overleggen, ook als er sprake is van een natuurlijke dood en het overlijden voldoende verklaard is, omdat dit een wettelijke verplichting is. Gevreesd mag worden voor de motivatie van artsen bij de daadwerkelijke implementatie van de NODO-procedure.

In de derde plaats bestaat de mogelijkheid dat de behandelend arts, vanwege de onzekerheid die door de verplichte melding met ingang van 1 januari 2010 ontstaat, bij elk overlijden van een minderjarige geneigd zal zijn onzekerheid over de doodsoorzaak te laten prevaleren. Hierdoor dreigt bij elke melding het gevaar van een justitiële actie.

Als wetenschappelijke verenigingen doen wij om bovenstaande redenen dan ook een dringend beroep op u om de inwerkingtreding van de meldingsplicht van art. 10a lid 1 WLB terug te draaien en deze

---

² 2 Stb1. 2009, 320.

plicht pas in werking te laten treden als ook de NODO-procedure zelf in werking treedt. In onze optiek zijn beide onlosmakelijk met elkaar verbonden. De projectgroep steunt dit verzoek (zie hun brief aan u over dit onderwerp d.d.30 november 2009) evenals de KNMG.

Mocht terugdraaien van de inwerkingtreding van de meldingsplicht niet kunnen plaatsvinden, dan verzoeken wij u om doel en motivatie voor vervroegde invoering en instructies voor invulling van deze plicht aan de huisartsen en specialisten van onze verenigingen via een voorlichtingscampagne kenbaar te maken. Wij vinden dat duidelijkheid over deze maatregel richting de betrokken professionals onontbeerlijk is en voorlichting daarover primair de verantwoordelijkheid van de overheidsinstanties.

Tot een nadere toelichting uiteraard altijd bereid en in afwachting van uw reactie groeten wij,

Hoogachtend,

Namens de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK)
Prof.dr. W.P.F. Fetter, kinderarts
Voorzitter

Namens het bestuur van het Forensisch Medisch Genootschap (FMG)
Mr. dr. C. Das,
Voorzitter

Namens het bestuur van het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG)
A.E. Timmermans, huisarts,
Voorzitter

Namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (NVOG)
Prof. dr. Th.J.M. Helmerhorst,
voorzitter

Cc   Minister van Justitie
Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Eerste Kamer der Staten-Generaal, Commissie voor Binnenlandse Zaken/Algemene zaken
Eerste Kamer der Staten-Generaal, Commissie voor Justitie
Eerste Kamer der Staten-Generaal, Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Tweede Kamer der Staten-Generaal, Commissie voor Binnenlandse Zaken/Algemene Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal, Commissie voor Justitie
Tweede Kamer der Staten-Generaal, Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport